

B. GELENCSÉR KATALIN gödöllői művelődéstörténész, ny. docens, ELTE Pedagógiai Pszichológiai Kar Andragógiai Tanszék. Bessenyei György-díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetettje.

ÉRDEK, ÉRDEKES, ÉRDEKLŐDÉS, ÉRDEKLŐDÉST KELTÉS, ÉRDEKTELEN

ÉRDEK

Az érdek számos szükséglet alapú társadalmi tevékenység indítéka, amely cselekedet, gondolat, vagy érzelem formájában nyilvánul meg. A szó a nyelvújítás-kori érdekel igéből származik.

A szükségletek és érdekek az ember közösségi, kollektív természetéhez és individuális mivoltához kapcsolódnak. Valaki(k)nek, valaminek előnyét a javát, hasznát, nyereségét szolgáló, fontos dolog, az egyén, a csoport, a társadalom tevékenységének szubjektív indítéka, ösztönzője.

Az érdek valamely igény megelézésére, megvalósulására irányuló pszichikus állapot, mely alkalmas az érdek alányának magatartását, motívumait, jövőképét befolyásolni.

Az érdek lehet anyagi (vagyon, biztos életlehetőség), morális (becsület, köztisztelet), kulturális (műveltség, sokoldalú érdeklődés), spirituális (hit, kegyelem), egyéni, családi, közösségi, csoport, réteg, osztály-, társadalmi és egyetemes érdek.

Tárgya alapján az érdekek lehetnek materiálisak, szellemiek, vagy spirituálisak. A kulturális érdekek közösségi, szellemi, transzcendens érdekek, mert a kultúra spirituális értékeihez az egyén mint az emberi közösség tagja viszonyul.

Fontos, hogy a személy mit él meg egyéni érdekeként, egyáltalán felismeri-e az érdekeit.

Az emberi életet az *öröm* és a *fájdalom* érzése uralja. Az öröme, amit elérni kíván, a fájdalom, amit kerülni igyekszik. E két „szuverén hatalom” az emberi magatartást alapvetően határozza meg.

A közművelődés számára meghatározó jelentőségűek lehetnek azok az individuális, helyi és egyetemes közösségi, szellemiek, spirituálisnak mondható értékek, amelyek a presztízshez, a közösség, a társadalom megbecsüléséhez fűződő érdekek. Ezek megbecsültségét növelik azok a helyi önkormányzati és civil aktivitások (helyi napok, fesztiválok, rendezvénysorozatok stb.), elismerések, kitüntetések, amelyek a helyi kultúrát művelő öntevékeny értékörzőket (személyiségeket, közösségeket, pl. énekkar, tánckar, helyi napok, fesztiválok szervezőit, vezetőit) ismerik el, sokak érdeklődését fordítják az aktív közösségi művelődésben való részvétel felé.

A középkor transzcendentális érzés- és értékvilágában a személyi anonimitás a mindennapi létet és a tömegek részvételének lehetőségeit, minőségét, a kultúrát magát jelentette, összetartotta és működtette.

A reneszánsz felértékelte a művészet világi mecenatúráját, nevesítette az alkotót, akik megbízásáért először az európai bankhálózat tőkései, később már királyok is vetélkedtek.

Janus Pannonius (1443-1472) már tudta költészetéről, hogy: „Szellemem egyre dicsőbb, általa híres e föld.” A maga által írt sírfelirat is az öntudatos költőről tanúskodik: „Itt nyugszik Janus, kivel ősi Dunánkhöz először jöttek a szent Helikón zöldkoszorús szüzei.”

A reformáció a transzcendens értékrendszert földívé tette. Az égi értékvilág helyett a személyes üdvözülés belső biztonságához a gyarapodást, a gazdagodást, a személyes világi aktivitást

szabta feltételként. Így alakult át vallási mezben a középkori kollektív érzelmi értékvilág az újkor elején anyagi, individuális érdeké, az aszkézissel az eredeti tőkefelhalmozás belső motorjává.

Kálvin genfi máglyáin nemcsak eretnekek, hanem fényűző ruházatúnak ítélt nők és férfiak is égtek.

A 16. századtól a transzcendens, érzelmi értékek helyét nagy részben az anyagi, a materiális érdekek uralják.

A közművelődés intézményei, szervezetei számára kiemelten fontos a közösségi, a kulturális érdek, amely szervesen, mindig a családi, a helyi, az oktatási, a gazdasági és a társadalmi elvárásokból nő ki, s a felelős lokálpatrióta és állampolgári lét igazi alapja.

Már Széchenyi István is úgy vélte, hogy „a kiművelt emberfők sokasága a nemzet igazi hatalma.”

ÉRDEKES

Kíváncsiságot, aktív keresést előidéző vonzó minőség, valakinek, valaminek megszólító erejű, meglepő, figyelmet keltő volta. Kiválthatja az átlagtól eltérő, izgalmas, érdekfeszítő, furcsa, lebilincselő, lélegzetelállító, bámulatos, különleges, kivételes, rendkívüli, nem mindennapi, szokatlan, ritka, furmányos, csattanós, találó, frappáns, fordulat, lenyűgöző megjelenés.

A helyi társadalom értékeiből, érdekeiből kiinduló közművelődési kínálatok reklámjai gyakran nagyon jól, a szélesebb közeg számára is érdeklődést keltő módon élnek ezekkel a lehetőségekkel.

ÉRDEKLŐDÉS

Az utóbbi századok kulturális változásai a kollektív, a spirituális érdekek, szükségletek fokozatos háttérbe szorulása mellett az individuális, a materiális érdekek előtérbe kerülését hozták magukkal.

Ez az érdeklődés a személy hajlama, figyelme alapján tartósan valamely célra, tárgyra, tevékenységre, tartalomra irányuló aktivitása, az az állapot, amikor valaki belső készletéből kíváncsi, kérdez, informálódik, tudakozódik, tartósan érdeklődik valaki vagy valami iránt, ami gyakran önképzési szándékban, kreatív együttműködésben is megjelenik. Működötője lehet a becsvágy, az illő tisztelet elvárásának igénye. Eleven, ösztönző, az emberi létezéssel azonos erő.

Az érdeklődés a rokonszenvvel és a szeretettel együtt az emberi kapcsolatok kiemelkedő jelentőségű eleme.

Ösztönző működését elsősorban a helyi önkormányzati, hitéleti és civil szervezetek által kínált művelődési lehetőségek biztosíthatják. Az önműveléssel, a közösségi képzéssel nem élők, a zárt világkép biztonságának vélt szükségessége, a tanulási tevékenységtől való irtózás, a referencia csoport megítélésétől való félelem egyaránt távol tarthatja.

ÉRDEKLŐDÉST KELTŐ

Lehet kiváló alkotó műve, közösségi érdekért küzdő személyiség aktivitása, különös természeti jelenség, meghökkenítő műalkotás, váratlan, közéletet érintő döntés, katasztrófa, különös értékrendű társadalmi esemény, szenzációs bejelentés, publicisztikai vita, extrém viselkedés, közbotrány. Minden nemzet arra törekszik, hogy közösségeinek nemes tevékenységét, szolidáris megnyilvánulásait ne csak megmutassa, hanem annak követésére, fejlesztésére is ösztönözzön.

Az érdeklődéskeltés lehet helyi, regionális, országos hatású személyes példa, minta, az érdekek közvetett hatásán keresztül érvényesülő ösztönző erő, a tömegkommunikációban megjelenő példák utánzása, követése, személyes kapcsolatból következő mintakövetés, utánzás.

Az érdeklődéskeltés a közművelődési tevékenység szervezésének, működésének alapkövetelménye.

A közművelődés lehetőségeinek reklámszervezése akkor számíthat közbizalomra és érdeklődésre, ha a célcsoportok mindenkori tájékozódási irányait ismeri, ahhoz igazodva, azt fejlesztve dolgozik.

Kívánatos cél, hogy ezekben az intézményekben minél több aktív közös-

ség létezzen, az alkalmi jellegű és a tömegrendezvények mellett.

Azok a művelődési közösségek képesek folyamatosan fennmaradni, amelyek hozzájárulnak tagjaik önértetének, önbecsülésének, társas kapcsolatainak fejlődéséhez és a belső értékek, érzelmek kifejezésének finomításához.

ÉRDEKTELEN

Kíváncsiságot nem keltő, figyelmet nem érdemlő kulturális esemény, lehetőség.

Közösségi értéket, érdeket nem érintő materiális, vagy szellemi kínálat, rendezvény, a személyes, a helyi igényeket, szükségleteket figyelmen kívül hagyó közművelődési kínálat. Ez lehet akár minőségi program is, ha nem kelt a lakosságban részvételi szándékot.

Oka lehet a közreműködők hakni-szemlélete, újdonságot nélkülöző produkciója, vagy az önmagukat is unó, lényegtelen, száraz, szürke, jellegtelen, rutin-jellegű, színtelen, egyhangú, sablonos, sekélyes, lapos, semmitmondó, tompult, fásult jellegű aktivitása, ami senkinek sem kínál már élményt és örömet.

ÉRDEKLŐDÉS: EGY ÖRÖMTELI DÉLUTÁN LOVÁSZHETÉNYBEN

Remek időjárás és a szokásosnál is több érdeklődő fogadta 2013. augusztus 31-én Lovászhetényben a Nemzeti Művelődési Intézet Baranya Megyei Irodájának Kapunyitogató programját. A falu apraja-nagyja eljött a művelődési házba és kíváncsian várta a fellépők műsorát.

Az erdősmecsei és lovászhetényi táncosokból álló német nemzetiségi táncsoport kis táncosainak műsora elbűvölő volt. Sváb népviseletben, lábukon hímzett „pacskerokkal”, fáradhatatlanul roptak a zenére és boldogan fogadták a közönség tapsát.

Őket követte a Levendula Színház interaktív bábjátéka „Turka a kecske, avagy Zsuzsi néni kecskéje” címmel. A közönség soraiból jelentkező gyerekek felvették Turka kecske jelmezét, és maguk is szereplővé válhattak a vidám produkcióban. Majd a művelődési ház kertjében bemutatót tartottak az Apró Paták Sport Egyesület íjásza, és rövid ismeretterjesztő előadásuk után mindeni kipróbálhatta ezt a nemes sportot.

Eközben a művelődési házban Fledrich Ádám német nemzetiségi zenével szórakoztatta az érdeklődőket, a lovászhetényi önkormányzat pedig ételkóstolóval kedveskedett a vendégeknek.

Szívet melengető volt látni a sok mosolygós arcot ezen a szép délutánon, és Winkler Roland Polgármester Úr szavait hallani, miszerint örömmel várják vissza Kapunyitogató programunkat Lovászhetényben. (Balatonyi Barbara)